

Informace z mimořádného jednání představenstva AK ČR ze dne 15. ledna 2025

17.1.2025 - | Akademie věd České republiky

Jednoznačným společným závěrem představenstva je rozhodnutí o zapojení do zemědělských protestů, které by se uskutečnily v celoevropském formátu, a to ještě v zimních měsících letošního roku.

Důležité nyní je, dohodnout společný termín s ostatními evropskými nevládními organizacemi, které jsou podle průběžných informací připraveny protesty uskutečnit. Rezonujícími tématy je větší ochrana EU trhu a evropských zemědělců, zajištění vlastní konkurenceschopnosti a nastavení stejných podmínek pro dovozy komodit a potravin, snížení nevýrobních požadavků, posílení rozpočtu pro agrární sektor, snížení administrativních nároků a regulací a odstraňování nesmyslné byrokracie. Prostor pro jednání o formě, podobě a hlavních sděleních protestů, a především o stanovení jejich termínu, je například nyní na veletrhu Grüne Woche v Berlíně, kterého se zúčastní celá řada zástupců evropských zemědělských organizací. Dále proběhnou jednání na úrovni COPA – COGECA a v plánu jsou také bilaterální schůzky, ale i jednání zemí V4 v termínu 10.–11. února v Polsku. O závěru představenstva v tomto bodě byly informovány také tuzemské partnerské nevládní organizace.

Hlavní diskuse představenstva se soustředila na vyhodnocení aktuálního stavu českého zemědělství za uplynulý rok 2024 a na plnění vznesených priorit k aktuálním i koncepčním výzvám primárně ze strany MZe, ale i MŽP a celé vlády ČR, na jejichž základě se členská základna, prostřednictvím svých zástupců v představenstvu komory, vyjádřila k možnosti a odhodlání zapojit se do protestních akcí, včetně jejich formátu. Představenstvo se v kontextu negativního vývoje sektoru a neuspokojivých výsledků přístupu vlády ČR usneslo, že protesty budou spojené s celoevropskými akcemi. To však zároveň neznamená, že by se současnou vládou ČR panovala spokojenost, dlouhodobě je tomu spíše naopak. Primárně budou protestní akce probíhat v jednotlivých regionech České republiky, například shromážděním zemědělců s prezentací jejich priorit, jízdami zemědělské techniky na frekventovaných silnicích, dále s oboustrannou blokadí hraničních přechodů ve spolupráci se zemědělci z okolních zemí apod. Tento formát podporuje naprostá většina regionů České republiky s tím, že by se současně snížily možné problémy s náročným zajištěním zemědělské techniky na protestech v Praze.

Jak vyplývá z kontaktu s dalšími evropskými organizacemi zemědělců, tak jednoznačným společným tématem je zásadní nesouhlas s dohodou EU – MERCOSUR. Zde Evropská komise staví vlastní zemědělce do nekonkurenceschopného postavení, protože umožní zemím Jižní Ameriky dovážet do Evropy takové výrobky a potraviny, které naprosto nesplňují dlouhodobě zaběhlé evropské standardy kladené na kvalitu potravin a výroby, na ochranu přírodních zdrojů a zároveň za zcela běžného používání GMO plodin a produkce. Z pohledu sektoru se tak jedná o naprosto nesrovnatelné podmínky pro pěstování plodin a chov zvířat a tím pro produkci potravin, jejichž dovoz pokrývá celý evropský trh.

Otevřena také byla diskuse k problematickému materiálu Strategie resortu Ministerstva zemědělství ČR s výhledem do roku 2030, který Agrární komora ČR zásadně připomínkovala a upozornila na jeho zásadní problémy, kterými je neaktuální a neprorůstový pohled, absence analýz potřeb sektoru a nástrojů, jak opatření zajistit. Jedná se spíše o splnění politického zadání z chybně nastaveného programového prohlášení této vlády, upřednostněné nad snahu věnovat se potřebám sektoru.

Agrární komora proto zcela otevřeně, opakovaně a na všech úrovních jednání takto nedostatečnou Strategii MZe jednoznačně odmítla. Prezident Doležal diskusi doplnil o informaci, že komora si společně s dalšími organizacemi připravuje vlastní strategii resortu, která vychází z aktuálních potřeb, cílí na zvýšení vlastní efektivity a konkurenceschopnosti, zaměřuje se na růst sektoru a navrhuje konkrétní opatření, jak toho na úrovni jednotlivých odvětví dosáhnout.

Projednána byla také rizika pramenící z dohody EU - MERCOSUR, jejímž základním principem je otevření evropského agrárního trhu, bez záruk jeho dostatečné ochrany. Dohodu, která se připravovala od roku 1999, podepsala za Evropskou komisi její předsedkyně Ursula von der Leyenová začátkem prosince loňského roku a nyní je k ratifikaci na úrovni členských států a Evropského parlamentu. Prostřednictvím dohody se sice podpoří export vyspělé techniky a technologií z Evropské unie do Jižní Ameriky, ale opačným směrem lze očekávat expanzi dovozu hovězího masa, drůbeže, cukru, medu, sóji, kukuřice a dalších, které zásadně ovlivní evropský trh. Navrhovaná ochrana formou kvót a případných dodatečných cel je nedostatečná. Jako zásadní problém pro evropské zemědělce, ale samozřejmě i pro konečné spotřebitele je fakt, že Jižní Amerika má ve všech směrech naprosto rozdílné, resp. výrazně nižší standardy výroby a produkce. Používají se zde běžně v EU zakázané veterinární a hormonální přípravky, pesticidy či fungicidy, zkrmuje se zde masokostní moučka, nejsou dodržovány zásady welfare a zásadní rozdíl je také v přístupu k léčení zvířat.

Naopak evropští zemědělci a producenti musí dodržovat nejpřísnější pravidla a limity pro výrobu potravin a podléhají striktní kontrole dozorových orgánů, což dává koncovému spotřebiteli jistotu v zajištění kvalitních, bezpečných a zdravotně nezávadných potravin.

Dále prezident Jan Doležal shrnul výsledky činnosti Agrární komory za rok 2024. Jako nejzásadnější je z pohledu zemědělců zajištění navýšení národních dotací pro rok 2024 z plánovaných 2 mld. Kč na konečných 3,2 mld. Kč a v objemu 3,75 mld. Kč pro rok 2025, což je momentálně maximum možného. Bohužel bez národních podpor nadále zůstává potravinářský sektor. Dalším pozitivem je navýšení rozpočtu PGRLF a jeho zacílení na navýšení podpor pojištění, mimořádné platby za škody mrazem pro ovocnáře a školkaře v roce 2024 ve výši 378 mil. Kč, zlepšení časovosti toku dotací formou 70% záloh SZIF, dosažení výplat záloh u zelené nafty a další neméně důležité splněné cíle. Bilance činnosti AK ČR bude po finalizaci materiálu zástupci představenstva AK ČR zpřístupněna členské základně. Ve shodě také je návrh prezidia komory oslovit všechny významné politické strany, hnutí a uskupení, kandidujících do podzimních parlamentních voleb s tím, že všem těmto subjektům nabídneme spolupráci při tvorbě volebních programů pro kapitoly zemědělství, potravinářství a venkov. V tomto směru také bude posílena komunikace s veřejností.

Na závěr prezident Doležal zdůraznil, že po mnoha jednáních se jako zásadní a koncepční podařilo prosadit změnu u opatření DZES 5 - protierozní ochrana, dlouhodobě nastavené a MZe obhajované v nejširší možné podobě, tedy na 65 % zemědělské půdy. Stávající konsensus spočívá v povinné ochraně silně ohrožených ploch, včetně dodržování stanovených půdoochranných technologií, u mírně erozně ohrožených ploch se bude jednat o doporučení těchto technologií. Tuto logickou a zásadní změnu přijalo pozitivně celé představenstvo Agrární komory ČR. Poděkování patří všem, kteří se jakoukoliv měrou podíleli na splnění cílů, priorit a stanovených úkolech vytyčených pro rok 2024. Lze očekávat, že i tento rok 2025 bude v mnoha směrech pro zemědělce náročný a bude představovat další výzvu, která s vysokou pravděpodobností započne již deklarovanými protesty na celoevropské úrovni.

Úřad AK ČR